

Profiel van de (hoog)begaafdheidsspecialist

Berséba regio midden

Aanleiding

Tijdens de netwerkbijeenkomsten rondom (hoog)begaafdheid kwam de vraag van deelnemers of het mogelijk was een document op te stellen waarin een taakomschrijving gegeven wordt van de (hoog)begaafdheidsspecialist in de school. Met als doel om duidelijkheid binnen de regio en de scholen te creëren.

De ambitie van Berséba regio midden is dat iedere school een deskundige (hoog)begaafdheidsspecialist heeft.

Competenties (hoog)begaafdheidsspecialist

Je hebt kennis en vaardigheden (competenties) om als specialist binnen de school het aanspreekpunt voor collega's en ouders te zijn. Je bent in staat een beleidsplan voor je school te schrijven en je kunt een initiërende en stimulerende rol vervullen binnen de school op het gebied van (hoog)begaafdheid.

Competentie 1: *Interpersoonlijk competent*

De (hoog)begaafdheidsspecialist heeft oog voor zijn eigen rol (en die van anderen) binnen de school en kan zo nodig zijn handelen aanpassen aan veranderende situaties.

Competentie 2: *Pedagogisch competent*

De (hoog)begaafdheidsspecialist optimaliseert op basis van zijn pedagogische kennis het leerproces van de collega's. Hij versterkt de effectiviteit van planmatig en handelingsgericht werken m.b.t. het pedagogische klimaat en de leerprestaties van de leerlingen.

Competentie 3: *Vakinhoudelijk en didactisch competent*

De (hoog)begaafdheidsspecialist observeert op planmatige wijze (bv jaarlijks m.b.v. een kijklijst) de effectiviteit en kwaliteit van het onderwijs gericht op de (hoog)begaafde leerling. Dit in overleg met (een deel van) het managementteam en de lb'er binnen de school.

Hij ondersteunt collega's bij het gebruiken van signaleringsinstrumenten, diverse instructie- en werkvormen die het leerrendement (kwalitatief en kwantitatief) versterken.

De (hoog)begaafdheidsspecialist is innovatief en begeleidt collega's bij de implementatie van deze (vernieuwende) onderwijsontwikkelingen.

Competentie 4: *Organisatorisch competent*

De (hoog)begaafdheidsspecialist ondersteunt de schoolontwikkeling (i.s.m. de lb'er) door planmatig aandacht te geven aan de pedagogisch-didactische opbrengsten op zowel cognitief als sociaal en emotioneel gebied met aandacht voor vaardigheden.

Competentie 5: *Competent in het samenwerken met collega's*

De (hoog)begaafdheidsspecialist draagt bij aan de schoolontwikkeling door het team van binnenuit te professionaliseren o.a. door kennis te delen, nieuwe ontwikkelingen te delen en collega's actief te begeleiden/ ondersteunen.

Competentie 6: *Competent in het samenwerken met de omgeving*

De (hoog)begaafdheidsspecialist heeft kennis van de expertise van externe betrokkenen, en schakelt externe partijen in waar nodig. Hij erkent het belang van goed oudercontact bij het onderwijs binnen de eigen school.

Competentie 7: Competent in reflectie en ontwikkeling

De (hoog)begaafdheidsspecialist is zich bewust van zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheid richting de leerling, de ouders/verzorgers en zijn collega's binnen de eigen school.

De (hoog)begaafdheidsspecialist is zich bewust van zijn positie als specialist binnen de eigen school en kan (waar nodig) zichzelf bijsturen. Daarbij draagt hij de verantwoordelijkheid om zelf in ontwikkeling te blijven door nascholing, netwerk en literatuur.

Taken en verantwoordelijkheden (hoog)begaafdheidsspecialist.

- LVS checken om te kijken welke kinderen kunnen compacten en verrijken in de klas en dat coördineren.
- Indeling plusklas maken samen met de plusklasleerkracht en Ib'er.
- Gesprekken met ouders en eventueel instroom in de plusklas.
- Overleg met de collega's over de kinderen in de plusklas. Beslissing nemen over het wel/niet doorgaan in de plusklas, in overleg met IB'er (en ouders).
- Kleuters screenen.
- Organiseren bijeenkomst ouders plusklas.
- Beleid schrijven met het team.
- Beleid borgen.
- Kennis delen team.
- Collega's actief begeleiden.
- Coördinator/ aanspreekpunt zijn voor leerkrachten en ouders.
- Plusklas opstarten en begeleiden (hoeft niet zelf de plusklas te bemannen maar wel te 'bewaken')
- Overleg externen samen met de Ib'er.
- Website plusklas beheren en (laten) vullen.
- Bijhouden van nieuwe ontwikkelingen en vakliteratuur.
-

Richtlijn uren per week

Het stellen van een richtlijn uren per week wordt beïnvloed door verschillende factoren. Gemiddeld is 2% echt hoogbegaafdheid. Tegelijk is het beleid van de meeste scholen gericht op de meer- en hoogbegaafde leerlingen 15-20%. Ook de zwaarte van de taak en verdeling van uren tussen IB en HB-specialist speelt een rol.

Als we uitgaan van een coördinerende taak met de competenties zoals hierboven beschreven dan stellen we als richtlijn:

- 1 uur per week minimaal. Per 100 leerlingen komt daar één uur bij.

N.B. Belangrijk is dat deze taak ondersteund wordt door het MT en de (hoog)begaafdheidsspecialist een podium krijgt om zijn taak te vervullen.

Profiel van de plusklas leerkracht

Berséba regio midden

Concept November 2021

Inleiding:

Bij een plusklas leerkracht horen andere competenties, taken en verantwoordelijkheden dan bij de (hoog)begaafdheidsspecialist. Er zijn situaties waarin de HB-specialist ook de leerkracht is van de plusklas.

Een goed verrijgingsprogramma alleen is geen garantie op succes. De drie psychologische basisbehoeften om tot leren te komen vormen de sleutel tot succes. Deze zijn beschreven in de Selfdetermination theory van Deci en Ryan (2000). Het gaat om relationele verbondenheid, competentie en autonomie. Hoewel deze basisbehoeften pedagogisch gezien voor alle leerlingen van belang zijn, lijken ze goed aan te sluiten op de 'kenmerken' en behoeften van (hoog)begaafde leerlingen. Zo worden (hoog)begaafde leerlingen vaak een sterke behoefte aan autonomie toegedicht en ook de behoefte aan relatie, gekoppeld aan de behoefte aan begrip is kenmerkend voor deze leerlingen.

Competenties plusklasleerkracht

De belangrijkste competenties van leraren in de klas bij het lesgeven aan (hoog)begaafde leerlingen:

Competentie 1: Een veilige omgeving bieden voor (hoog)begaafde leerlingen

- Een positieve houding ten opzichte van (hoog)begaafdheid;
- Kunnen begeleiden van de sociale en emotionele ontwikkeling van (hoog)begaafde leerlingen;
- Laten merken dat leerlingen, hun overtuigingen, gevoelens en gedrag belangrijk zijn;
- De kinderen helpen met herkennen, uitdrukken en accepteren van hun gevoelens;
- Duidelijk kunnen maken dat een kind gewaardeerd wordt om wie hij is en niet alleen het vermogen om goed te presteren;
- Uitleggen dat de unieke kwaliteiten van een kind worden gewaardeerd;
- Eerlijk zijn;
- Goed kunnen luisteren naar de leerlingen;
- De leerling zich begrepen laten voelen.

Competentie 2: De (hoog)begaafde leerling zich bekwaam laten voelen om een gewenst resultaat neer te zetten

- Uitgaan van de leerbehoeften van de individuele leerling;
- Aanpassen van de inhoud van de leerstof aan de leerbehoeften van de (hoog)begaafde leerling;
- Eisen te stellen en op de juiste manier beoordelen van het werk van de (hoog)begaafde leerling;
- Op bepaalde momenten tijd reserveren om met het kind door te brengen;
- Aanmoedigen en ondersteunen van alle pogingen van leerlingen, ook al leveren niet alle pogingen succes op;

Competentie 3: Leerlingen leren dat ze hun leergedrag zelf kunnen sturen (autonomie)

- Honoreren van initiatieven van leerlingen;

- Leerlingen leren eigen keuzes te maken en zelfverantwoordelijk te zijn voor het eigen leergedrag
- Aanmoedigen en toestaan om met (bijzondere) interesses aan de slag te gaan;
- Het belang van productief samenwerken benadrukken en daarin ook een voorbeeld zijn;
- De leerling helpen met leren.

Competentie 4: Kunnen signaleren en begeleiden van (hoog)begaafde leerlingen in de klas

- De kenmerken kennen van (hoog)begaafde leerlingen;
- Erkennen dat een (hoog)begaafde leerling ook begeleiding nodig heeft;
- Weten welke leerstof een leerling nodig heeft;

Competentie 5: Een uitdagende leeromgeving bieden

- (Hoog)begaafde leerlingen op een eigen manier laten denken;
- Uitdagende opdrachten bieden;

Competentie 6: Goed organiseren van het lesgeven/ klassenmanagement

- Duidelijk zijn in wat wel en niet mag;
- Duidelijk aan kunnen geven wat de leerlingen gaan doen in de klas. Denk bv. aan: Lesdoel en planning inzichtelijk maken voor de leerlingen)
- Organiseren van de leerlijnen.

Competentie 7: Didactiek af kunnen stemmen op de (hoog)begaafde leerling en flexibel te zijn in het wisselen van rollen (coach, docent, begeleider, adviseur, mentor)

- Ouders kunnen betrekken bij de zorg voor de leerling.

Taken en verantwoordelijkheden:

- Overleg met de collega's over de kinderen in de plusklas. Beslissing nemen over het wel/niet doorgaan in de plusklas, in overleg met IB'er (en ouders).
- Begeleiden en coachen van kinderen van de plusklas.
- Organiseren bijeenkomst ouders plusklas samen met de HB-specialist.
- Indeling plusklas maken samen met de HB-specialist en de Ib'er.
- Kindgesprekken met de kinderen van de plusklas m.b.t. het vaststellen en vastleggen van doelen.
- Lesgeven in de plusklas.
- Vastlegging vorderingen en verslagen van gesprekken in ParnasSys.

Richtlijn uren per week

Het stellen van een richtlijn voor uren per week wordt ook hier beïnvloedt door verschillende factoren. Denk bv aan de inhoud van de plusklas. Als in de plusklas thematisch gewerkt wordt is dat anders dan wanneer de plusklas leerkracht ook verantwoordelijk is voor het extra werk in de klas. Ook als de school projectmatig werkt in de plusklas vraagt dat meer aan voorbereiding dan wanneer een school werkt met een methode.

De school heeft in het werkverdelingsplan vastgesteld hoeveel tijd en beschikbaar is voor lesgebonden taken. Stel dat het percentage is vastgesteld op 45% dan is het voor en na werk voor het alleen draaien van een plusklas van 2 uur, 54 minuten.

Bijlage 1

Totaaloverzicht taken en verantwoordelijkheden rondom het thema (hoog)begaafdheid.

Binnen de scholen zien we verschillende rollen die zich bezighouden met het thema (hoog)begaafdheid. Zo zijn er plusklasleerkrachten die als taak hebben les in de plusklas te geven tot aan ib'ers die ook (hoog)begaafdheidsspecialist zijn. Hieronder staat weergegeven welke taak/ verantwoordelijkheid bij welke rol past. Dit overzicht kan door de school verder aangevuld worden.

Taken	Groepsleerkracht	Leerkracht plusklas	HB-specialist	Ib'er
LVS checken om te kijken welke kinderen kunnen compacten en verrijken in de klas en dat coördineren.	X		X	X
Gesprekken met ouders over eventueel instroom in de plusklas.	X		X	X
Overleg met de collega's over de kinderen in de plusklas. Beslissing nemen over het wel/niet doorgaan in de plusklas, in overleg met IB'er (en ouders).	X	X	X	X
Begeleiden en coachen van kinderen van de plusklas	X	X		
Kleuters screenen	X		X	X
Organiseren bijeenkomst ouders plusklas		X	X	X
Indeling plusklas maken.		X	X	X
Kindgesprekken met de kinderen van de plusklas m.b.t. het vaststellen en vastleggen van doelen		X		
Lesgeven in de plusklas		X		
Signalering d.m.v. checken LVS en observaties				X
Beleid schrijven met het team			X	X
Beleid borgen			X	X
Overleg externen			X	X
Kennis delen team			X	
Collega's actief begeleiden			X	

Coördinator/ aanspreekpunt zijn voor leerkrachten en ouders			X	
Plusklas opstarten en begeleiden (hoeft niet zelf de plusklas te bemannen maar wel te 'bewaken')			X	
Vastlegging vorderingen en verslagen van gesprekken in parnassys			X	
Contactavond – (ouders willen plusklas leerkracht graag spreken)		X	X	
Websiteplusklas beheren/vullen			X	
Betrokkenheid bij HB- arrangement leerling	X	X	X	X